

Tehtävä #4b: Koulumatka

Tutkimus koulumatkojen reiteistä

Kaikki koulupäivät alkavat ja loppuvat satoihin, tuhansiin tai kymmeneen tuhansiin pieniin matkoihin. Millaisia maisemia noilla reissuilla katsellaan? Millainen on vaeltajan mieliala? Mitä hän havaitsee? Mistä pitää? Mitä hän tekee samalla tavalla ja mitä eri tavalla verrattuna edellisiin ja seuraaviin matkoihinsa?

Koulumatka-tehtävän tavoitteena on tutkia kouluun saapumisen tapoja ja vaihtoehtoja. Jokainen osaa vaikka unissaankin luetella erilaisia kulkuvälineitä, mutta olisi melko tylsää, jos tehtävä päättyisi siihen!

4b.1 Aivoriihi

Voitte aloittakaa aivoriihestä! Aivoriihi on sellainen kokouksen tai kollektiivisen ajattelun muoto, jossa tuotetaan mahdollisimman paljon aiheeseen sopivia ideoita. Tavoitteena on luoda ilmapiiri, jossa voi ajatella vapaasti ja luovasti ja jossa yhtäkään ajatusta ei arvostella eikä arvioida. Kysymys kuuluu: miten koulumatkaa ja oppilaiden tottumuksia voisi tutkia? Vaihtoehtoja on paljon. Voitte kirjoittaa taululle tai paperille (tai mihin keksittekin) niin paljon ideoita kuin keksitte, ja neuvotella sen jälkeen, minkä tutkimusmetodin valitsette.

Koulumatkaa voi tutkia esimerkiksi näin:

- a) a) Kerätkää koulustanne tai luokastanne tilastotietoa. Miten kaukaa kouluun tullaan? Kuka asuu kaikkein kauimpana? Kuka lähimpänä? Miten pitkä koulumatka on keskimäärin? Mikä on tavallisin liikkumistapa? Mikä harvinaisin?
- b) Tehkää yhteinen koe. Esimerkiksi sellainen, että jonakin aamuna kaikki oppilaat tulevat kouluun eri tavoin kuin tavallisesti, esimerkiksi uutta reittiä tai uudella tavalla (kulkuvälineellä). Miten kokemukset kootaan yhteen? Ottaisiko jokainen koulumatkansa varrelta yhden hänen kokemustaan ilmaisevan kuvan ja täydentäisi sitä pienellä selityksellä? Vai kirjoittaisi siitä runon?
- c) Piirtäkää luokan koulumatkat kartalle. Millaiset kadut, tiet ja suunnat ovat kaikkein suosituimmat? Missä liikkuu eniten oppilaita? Missä vähiten? Mitkä ovat virallisia teitä ja mitkä epävirallisia, itse syntyneitä? Miksi jotkin tiet syntyvät itse? Mitkä reitit tai alueet ovat kaikkein hauskimpia kulkea?
- d) Yrittäkää ratkaista yksi tieteen monimutkaisimmista kysymyksistä: Miten tutkia jotakin, mitä ei voi mitata? Miten eri matkojen miellyttävyyttä voisi vertailla? Miten kiinnostavuutta voisi vertailla? Mikä nopeuden ja etäisyyden lisäksi on tärkeää?

4b.2 Tiedon kerääminen

Kun olette päättäneet, mitä tutkitte, pääsettekin miettimään, miten. Siinä voi olla paikallaan vaikka jokin älypuhelinsovellus, joka lukee askeleita, tallentaa reitin kartalle tai mittaa etäisyyttä ja keskinopeutta. Tietysti voitte tehdä kaiken

myös toisin. Miten ihmiset ennen tietokoneita mittasivat matkaa? Muistatteko "ikivanhan" nasta- tai nuppineulatekniikan? Voitte myös ottaa kuvia, tehdä videon, piirtää karttoja tai luonnostella maisemia.

Esittäkää tehtävän vastauksena kerätty aineisto, esim. tilasto numeroina, reitit kartalla tai kuvia. Älkää unohtako laittaa muutamaa lausetta selitykseksi! Miksi teitte juuri tällaisen tutkimuksen ja mitä havaitsitte?

Muutama lisähuomio:

1. Tehtävän taustalla on itse asiassa laajempi teema: kaupungin katuverkoston ja liikkumistilan suunnittelu niin, että kaikki olisivat tyytyväisiä. Monissa maissa näitä päätöksiä tehdään edelleen hyvin autokeskeisesti ja tiet ovat autojen valtakuntaa, eikä jalankulkijoilla ole niille asiaa. Toisaalta monissa kaupungeissa ongelma on tiedostettu ja niissä luodaan monipuolista kaupunkitilaa, jossa on liikkumisen lisäksi huomioitu ihmisten viihtyvyys. Pienissä kaupungeissa ja maaseudulla murheet ovat pienempiä, mutta ympäristö vaikuttaa sielläkin siihen, miten ihmiset liikkuvat. Tehtävän tavoitteena on saada oppilaat huomaamaan, että valittu kulkutapa on päätös (usein myös tapa). Ympäristö voi tukea ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja tekemällä niiden valitsemisen helpoksi ja luontevaksi.
2. Jos ilma suosii ja maata peittää tuore lumi, on kulkureittejä hauska katsella ylempien kerrosten ikkunoista. Lumessa näkyy hyvin, missä liikutaan eniten, missä ei juuri lainkaan ja mistä kulkevat itse syntyneet polut.

Intoa toimintaan!

Aiheeseen sopivia videoita:

Esimerkki #1

Tour d'ÖÖ Tallinn XVI

<https://vimeo.com/76413791> (1,5 min)

Tour d'ÖÖ on suuri pyöräilytapahtuma, joka tuo Tallinnan (ja toisten Viron kaupunkien) kaduille yhtä aikaa valtavan joukon pyöräilijöitä. Tunnelma on juhlava, autot vetäytyvät kauemmas ja kaikenkarvaisia pyöräilijöitä vilistää kumit suhisten kaupungin halki. Voi vain kuvitella, millaista olisi, jos puoletkin siitä määrästä olisi kaupungissa jokapäiväinen ilmiö! Tapahtuman kotisivulla on runsaasti lisää videoita:

<http://tallinnbicycleweek.ee/videod>

Esimerkki #2

Painting Reality

Todellisuuden maalaaminen

<https://www.youtube.com/watch?v=N1AHBZybjW4> (1,5 min)

Yksi lukuisista toisten kaltaisista risteyksistä Berliinissä. Rosenthaler Platz, avara asfalttikenttä, kuluneet merkinnät tien pinnassa ja joka suunnasta saapuvat autot, jotka odottavat kärsivällisesti pääsyä eteenpäin. Kymmenisen pyöräilijää. 500 litraa maalia (vesiliukoista, ympäristöystävällistä). Pyöräilijät kaatavat maalin asfaltille ja katoavat kuvasta. Liikenne soljuu eteenpäin, pari tuhatta kulkuneuvoa merkitsee asfaltille oman ajosuuntansa. Liikennemaalaus.

Esimerkki #3

Secret life of the cat: The science of tracking our pets

Kissojen salattu elämä: Tutkimus lemmikkien reiteistä

<http://www.bbc.com/news/science-environment-22821639>

(artikkeli on englanniksi)

Kun näyttää oppilaille karttaa, voi aluksi pyytää heitä arvaamaan, kenen reitit siihen on merkitty. Vaikka vastaus on yksinkertainen, sitä ei helposti arvaa pelkästään karttaa katsomalla. Englantilaiset tutkijat kiinnittivät tavallisiin lemmikkikissoihin seuraamislaitteet, jotka tallensivat niiden kulkureitit. Miten kissa liikkuu kaupunkitilassa? Mikä sitä kiinnostaa? Millä perusteella se valitsee reittinsä? Miten sen maailmankuva kenties eroaa ihmisen maailmankuvasta?

Esimerkki #4

Epic Bus Ad from Denmark (tanskankielinen, tekstitys englanniksi)

<https://www.youtube.com/watch?v=75F3CSZcCFs> (1,5 min)

Toisesta tehtävästä tuttu esimerkki. Ihmisiä on joskus muistutettava kaikkein tavallisimmistakin asioista, kuten julkisesta liikenteestä yksityisautoilun vaihtoehtona. Humoristinen bussimainos on hauska esimerkki siitä, miten jokin aivan arkipäiväinen näytetään erityisenä.